Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 12 december 2024*

”Överklagande – Ekonomisk och monetär politik – Tillsyn över kreditinstitut – Förordning (EU) nr 1024/2013 – Särskilda tillsynsuppgifter som tilldelats Europeiska centralbanken (ECB) – Artikel 24 – Beslut att återkalla tillståndet för ett kreditinstitut – Administrativt omprövningsförfarande – Beslut om upphävande av ett tidigare beslut – Talan om ogiltigförklaring – Berättigat intresse av att få saken prövad – Skadeståndstalan – Uppenbart att överklagandet ska avvisas”

I mål C-181/22 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 9 mars 2022,

Nemea Bank plc, San Ġiljan (Malta), företrädd av A. Meriläinen, advokat,

klagande,

i vilket de andra parterna är:

Heikki Niemelä, Ohain (Belgien),

Mika Lehto, Esbo (Finland),

Nemea plc, San Ġiljan,

Nevestor SA, Ohain,

sökande i första instans,

Europeiska centralbanken (ECB), företrädd av D.M. Brinkman, C. Hernández Saseta och A. Witte, samtliga i egenskap av ombud,

svarande i första instans,

Europeiska kommissionen, inledningsvis företrädd av A. Nijenhuis och A. Steiblytė, därefter av A. Steiblytė, båda i egenskap av ombud,

intervenient i första instans,

* Rättegångsspråk: engelska.

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av domstolens ordförande K. Lenaerts, tillika tillförordnad ordförande på femte avdelningen, samt domarna I. Jarukaitis (referent) och E. Regan,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

och efter att den 30 november 2023 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Nemea Bank plc har yrkat att domstolen ska upphäva det beslut som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 20 december 2021, Niemelä m.fl./BCE (T-321/17, EU:T:2021:942) (nedan kallat det överklagade beslutet). Genom detta beslut slog tribunalen fast att det inte längre fanns anledning att pröva yrkandet om ogiltigförklaring av Europeiska centralbankens (ECB) beslut ECB/SSM/2017–213800JENPXTUY75VSO/1 WHD-2017–0003 av den 23 mars 2017 om återkallande av tillståndet för Nemea Bank att utöva verksamhet som kreditinstitut (nedan kallat det omtvistade beslutet) och avvisade yrkandet om ersättning för den skada som bolaget påstod sig ha lidit till följd av återkallandet av tillståndet.

Tillämpliga bestämmelser

SSM-förordningen

2 I skäl 64 i rådets förordning (EU) nr 1024/2013 av den 15 oktober 2013 om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (EUT L 287, 2013, s. 63) (nedan kallad SSM-förordningen) anges följande:

”ECB bör ge fysiska och juridiska personer möjlighet att begära en omprövning av beslut som fattas enligt de befogenheter som banken tilldelas genom denna förordning och som är riktade till dessa personer eller som direkt och personligen berör dem. Omfattningen av omprövningen bör hänföra sig till den processrättsliga och materiella överensstämmelsen av sådana beslut med denna förordning med respekt för ECB:s utrymme för bedömning av möjligheten att fatta dessa beslut. För detta ändamål och av processekonomiska skäl bör ECB inrätta en administrativ omprövningsnämnd för att genomföra denna interna omprövning. Vid sammansättning av denna nämnd bör ECB-rådet utse välrenommerade personer. … Omprövningsförfarandet bör föreskriva en skyldighet för tillsynsnämnden att vid behov ompröva sitt tidigare utkast till beslut.”

3 Artikel 4.1 a i denna förordning har följande lydelse:

”Inom ramen för artikel 6 ska ECB, i enlighet med punkt 3 i denna artikel, ha exklusiv befogenhet att för tillsynsändamål utföra följande uppgifter i förhållande till alla kreditinstitut som är etablerade i de deltagande medlemsstaterna:

a) Ge tillstånd till kreditinstitut och återkalla kreditinstituts tillstånd med förbehåll för artikel 14.”

4 Artikel 14.5 i nämnda förordning har följande lydelse:

”Med förbehåll för punkt 6 får ECB i de fall som anges i tillämplig unionsrätt på eget initiativ efter samråd med den nationella behöriga myndigheten i den deltagande medlemsstat där kreditinstitutet är etablerat, eller på förslag från en sådan behörig myndighet, återkalla ett tillstånd. Dessa samråd ska framför allt säkerställa att ECB innan beslut om återkallande fattas ger de nationella myndigheterna tillräckligt med tid för att besluta om nödvändiga korrigerande åtgärder, inbegripet eventuella åtgärder för rekonstruktion, och tar dessa i beaktande.

Om den nationella behöriga myndighet som har föreslagit att tillstånd ska ges i enlighet med punkt 1 anser att tillstånd måste återkallas enligt tillämplig nationell rätt, ska den lämna ett förslag om detta till ECB. ECB ska då ta ställning till förslaget om återkallande och i sitt beslut ta full hänsyn till den motivering till återkallandet som läggs fram av den nationella behöriga myndigheten.”

5 I artikel 24 i samma förordning föreskrivs följande:

”1. ECB ska inrätta en administrativ omprövningsnämnd för att genomföra en intern administrativ omprövning av de beslut som fattas av ECB när den utövar de befogenheter som den tilldelas genom denna förordning, när en begäran om omprövning har lämnats in i enlighet med punkt 5. Omfattningen av den interna administrativa omprövningen bör hänföra sig till den processrättsliga och materiella överensstämmelsen av ett sådant beslut med denna förordning.

…

5. Varje fysisk eller juridisk person får i de fall som avses i punkt 1 begära en omprövning av ett beslut av ECB i enlighet med denna förordning som är riktat till den personen eller som direkt och personligen berör denna person. …

…

7. Efter att ha avgjort om begäran kan tas upp till prövning ska den administrativa omprövningsnämnden inom en rimlig tidsfrist med hänsyn till hur brådskande ärendet är och senast två månader efter mottagandet av begäran yttra sig i ärendet och hänskjuta det till tillsynsnämnden för utarbetande av ett nytt utkast till beslut. Tillsynsnämnden ska beakta den administrativa omprövningsnämndens yttrande och utan dröjsmål lägga fram ett nytt utkast till beslut för ECB-rådet. Det nya utkastet till beslut ska upphäva det ursprungliga beslutet, ersätta det med ett beslut med exakt samma innehåll eller ersätta det med ett ändrat beslut. Det nya utkastet till beslut ska anses vara antaget, såvida inte ECB-rådet motsätter sig detta inom en period på högst tio arbetsdagar.

8. En begäran om omprövning enligt punkt 5 ska inte ha suspensiv effekt på beslutet. ECB-rådet får dock, på förslag av den administrativa omprövningsnämnden och om det anser att omständigheterna så kräver, tillfälligt upphäva tillämpningen av det överklagade beslutet.

…

11. Denna artikel ska inte påverka rätten att väcka talan vid Europeiska unionens domstol i enlighet med fördragen.”

Förordning (EU) nr 468/2014

6 Det följer av artikel 2 led 8 i Europeiska centralbankens förordning (EU) nr 468/2014 av den 16 april 2014 om upprättande av ramen för samarbete inom den gemensamma tillsynsmekanismen mellan Europeiska centralbanken och nationella behöriga myndigheter samt med nationella utsedda myndigheter (ramförordning om den gemensamma tillsynsmekanismen [SSM]) (EUT L 141, 2014, s. 1) att ”mindre betydande enhet som står under tillsyn i en medlemsstat i euroområdet” är en enhet ”som [bland annat inte har] status som betydande enhet som står under tillsyn enligt artikel 6.4 i SSM-förordningen”.

7 I artikel 80 i nämnda förordning föreskrivs följande:

”1. Om den berörda nationella behöriga myndigheten anser att ett kreditinstituts tillstånd helt eller delvis bör återkallas i enlighet med tillämplig unionsrätt eller nationell rätt, vilket också inbegriper ett återkallande på kreditinstitutets begäran, ska den till ECB lämna ett utkast till beslut där det föreslås att tillståndet ska återkallas (nedan kallat utkast till återkallandebeslut), tillsammans med alla relevanta underlag.

2. Den nationella behöriga myndigheten ska tillsammans med den nationella myndighet som är behörig att rekonstruera och avveckla kreditinstitut … samordna varje utkast till återkallandebeslut som är av relevans för den nationella rekonstruktions- och avvecklingsmyndigheten.”

Bakgrund till tvisten

8 Bakgrunden till tvisten, såsom den beskrivs i punkterna 1–7 i det överklagade beslutet, kan sammanfattas på följande sätt.

9 Nemea Bank är ett kreditinstitut bildat enligt maltesisk rätt som omfattas av begreppet ”mindre betydande enhet som står under tillsyn i en medlemsstat i euroområdet” i den mening som avses i ramförordningen (SSM), som tillhandahöll finansiella tjänster med stöd av ett tillstånd som beviljats av den nationella behöriga myndigheten, nämligen Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta’Malta (Maltas myndighet för finansiella tjänster) (nedan kallad MFSA), och som stod under direkt tillsyn av den myndigheten.

10 Nemea plc och Nevestor SA är två direkta aktieägare i Nemea Bank. Heikki Niemelä och Mika Lehto är styrelseledamöter i Nemea Bank och verkliga huvudmän i Nemea Bank genom sina andelar i Nemea och Nevestor.

11 Den 25 januari 2017 överlämnade MFSA, efter att ha samrått med den nationella resolutionsmyndigheten, i enlighet med artikel 80 i SSM-ramförordningen, ett utkast till beslut till ECB om att återkalla det tillstånd som Nemea Bank hade beviljats för att utöva verksamhet som kreditinstitut.

12 Den 13 mars 2017 godkände ECB:s tillsynsnämnd utkastet till beslut om återkallande av det aktuella tillståndet och gav Nemea Bank en frist på tre dagar för att yttra sig över utkastet.

13 Nemea Bank yttrade sig den 15 mars 2017.

14 Den 23 mars 2017 antog ECB det omtvistade beslutet med stöd av artiklarna 4.1 a och 14.5 i SSM-förordningen.

Omständigheter som inträffat efter det omtvistade beslutet

15 Den 22 april 2017 mottog den administrativa omprövningsnämnden en begäran om omprövning av det omtvistade beslutet från Nemea Bank och de övriga sökandena i första instans.

16 Den 19 juni 2017 antog den administrativa omprövningsnämnden ett yttrande i vilket den föreslog att detta beslut skulle ersättas med ett identiskt beslut. Den 30 juni 2017 antog ECB-rådet, i enlighet med detta yttrande och på grundval av ett utkast från tillsynsnämnden, i enlighet med artikel 24.7 i SSM-förordningen beslut ECB/SSM/2017–213800JENPXTUY75VS 07/2 (nedan kallat beslutet av den 30 juni 2017), vilket, såsom anges i artikeldelen, ersatte det omtvistade beslutet.

Talan vid tribunalen och det överklagade beslutet

17 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 22 maj 2017 väckte Nemea Bank och de övriga sökandena i första instans talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet och om ersättning för den skada som de påstod sig ha lidit till följd av antagandet av detta beslut. Till stöd för sin talan åberopade de sex grunder.

18 Genom särskild handling som inkom till tribunalens kansli den 25 oktober 2017 gjorde ECB en invändning om rättegångshinder med stöd av artikel 130 i tribunalens rättegångsregler. Genom beslut av den 13 juli 2018 förordnade tribunalen, med stöd av artikel 130.7 i tribunalens rättegångsregler, att invändningen om rättegångshinder skulle prövas i samband med att målet prövades i sak.

19 Genom handling som inkom till tribunalens kansli den 18 oktober 2017 ansökte Europeiska kommissionen om att få intervenera till stöd för ECB:s yrkanden. Ansökan bifölls genom beslut av den 23 juli 2018.

20 Genom en åtgärd för processledning av den 30 april 2018 ställde tribunalen flera frågor till parterna, bland annat för att få klarhet i huruvida sökandena i första instans, efter utnämningen av en person som är behörig att utöva merparten av de befogenheter som normalt tillkommer Nemea Banks ledningsorgan vad gäller Nemea Banks specifika verksamhet och tillgångar, hade rätt att väcka talan om ogiltigförklaring av ett beslut av ECB och väcka talan om ersättning för den skada som lidits till följd av ett sådant beslut.

21 Den 1 april 2019 vilandeförklarade tribunalen förfarandet till dess att domen av den 5 november 2019, ECB m.fl./Trasta Komercbanka m.fl. (C-663/17 P, C-665/17 P och C-669/17 P, EU:C:2019:923), hade meddelats och anmodade parterna, genom en ny åtgärd för processledning av den 10 december 2019, att yttra sig angående de slutsatser som de ansåg borde dras av denna dom för att avgöra det mål som var anhängigt vid den.

22 Genom andra åtgärder för processledning av den 30 januari 2020, av den 23 december 2020 och av den 19 januari 2021 ställde tribunalen frågor till parterna om utvecklingen av det förfarande som inletts vid Tribunal dwar Servizzi Finanzjarji (Finansdomstolen, Malta), i syfte att återställa Nemea Banks faktiska representation.

23 I punkt 1 i slutet i det överklagade beslutet slog tribunalen fast att det inte längre fanns anledning att pröva yrkandet om ogiltigförklaring på grund av att sökandena i första instans hade förlorat sitt berättigade intresse av att få saken prövad. I punkt 2 i slutet avvisade tribunalen skadeståndsyrkandet, eftersom det var uppenbart att det inte kunde tas upp till sakprövning. I punkt 3 i slutet förpliktade tribunalen sökandena i första instans och ECB att bära sina rättegångskostnader med anledning av yrkandet om ogiltigförklaring. I punkt 4 i slutet förpliktades sökandena i första instans att bära sina rättegångskostnader och ersätta ECB:s rättegångskostnader med anledning av skadeståndsyrkandet. Slutligen förpliktade tribunalen, i punkt 5 i slutet i det överklagade beslutet, kommissionen att bära sina rättegångskostnader.

Parternas yrkanden i målet om överklagande

24 Nemea Bank har yrkat att domstolen ska

– upphäva det överklagade beslutet,

– återförvisa målet till tribunalen, som ska avgöra målet på en avdelning sammansatt av andra domare än de som ingick i den avdelning som meddelade det överklagade beslutet, och

– förplikta ECB att ersätta rättegångskostnaderna.

25 ECB har yrkat att domstolen ska ogilla överklagandet och förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

26 Kommissionen har yrkat att domstolen ska ogilla överklagandet och förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning av begäran om återupptagande av det muntliga förfarandet

27 Genom handling som inkom till domstolens kansli den 27 november 2024 begärde Nemea Bank att den muntliga delen av förfarandet skulle återupptas med tillämpning av artikel 83 i domstolens rättegångsregler.

28 Till stöd för sin begäran har Nemea Bank anfört att den önskar inkomma med synpunkter på domarna av den 8 februari 2024, Pilatus Bank/ECB (C-750/21 P, EU:C:2024:124), och Pilatus Bank/ECB (C-256/22 P, EU:C:2024:125), vilka inte har diskuterats av parterna.

29 I detta hänseende ska det erinras om att i enlighet med artikel 83 i domstolens rättegångsregler får domstolen visserligen, efter att ha hört generaladvokaten, när som helst, besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas, bland annat om domstolen anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet, eller om en part, efter det att den muntliga delen har förklarats avslutad, har lagt fram en ny omständighet som kan ha ett avgörande inflytande på målets utgång.

30 I förevarande fall bedömer domstolen emellertid att den har tillgång till alla uppgifter den behöver för att kunna avgöra målet och att de omständigheter som Nemea Bank har åberopat till stöd för sin begäran om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet inte utgör nya omständigheter som kan påverka det avgörande som domstolen ska meddela i detta fall.

31 Under dessa omständigheter finner domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, att det saknas skäl att förordna om att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas.

Prövning av överklagandet

32 Klaganden har till stöd för överklagandet åberopat fem grunder. De tre första grunderna, rörande tribunalens beslut att det inte längre fanns anledning att pröva yrkandet om ogiltigförklaring, avser åsidosättande av artikel 263 första stycket FEUF, åsidosättande av väsentliga formföreskrifter respektive underlåtenhet att beakta åsidosättandet av klagandens rättigheter enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan). De två sista grunderna, som rör tribunalens beslut att avvisa skadeståndsyrkandet, avser tribunalens underlåtenhet att beakta åsidosättandet av klagandens rättigheter enligt artikel 41 i stadgan respektive artikel 340 FEUF.

Den första grunden

Parternas argument

33 Genom den första grunden, som avser punkterna 29–55 i det överklagade beslutet, har klaganden gjort gällande att tribunalen gjorde en felaktig rättstillämpning när den fann att det inte längre fanns anledning att pröva klagandens yrkande om ogiltigförklaring på grund av att klaganden inte längre hade något berättigat intresse av att få det omtvistade beslutet prövat. Tribunalen åsidosatte således sin skyldighet enligt artikel 263 FEUF att pröva lagenligheten av ECB:s rättsakter som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje parter och dess skyldighet att säkerställa skyddet för klagandens rättsliga och grundläggande rättigheter.

34 Klaganden har dessutom gjort gällande att den ursprungliga verkan (*ex tunc*) som tribunalen tillerkände beslutet av den 30 juni 2017 strider mot artikel 263 FEUF, eftersom den fråntar klaganden rätten att få det omtvistade beslutet prövat av unionsdomstolarna. En sådan verkan skulle vara rent fiktiv, eftersom den situation som klaganden befann sig i före återkallandet inte skulle återställas, även om det omtvistade beslutet hade ogiltigförklarats vid det sistnämnda datumet. Den faktiska verkan av beslutet av den 30 juni 2017 kan endast vara för framtiden (*ex nunc*), och detsamma gäller verkan av ett eventuellt återupprättande av det berörda tillståndet. Klagandens situation förblev nämligen oförändrad under perioden mellan antagandet av det omtvistade beslutet och antagandet av beslutet av den 30 juni 2017 vad gäller detta tillstånd. Det omtvistade beslutet har således fortsatt att ha rättsverkningar gentemot klaganden på ett oförändrat och oavbrutet sätt sedan det antogs, vilket innebär att en ogiltigförklaring av beslutet skulle kunna få rättsliga följder och medföra fördelar för klaganden.

35 ECB har gjort gällande att tribunalen gjorde en riktig bedömning när den konstaterade att saken i målet om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet hade förfallit. ECB har i detta avseende gjort gällande att detta konstaterande inte innebar ett åsidosättande av klagandens rättigheter enligt artikel 263 FEUF, eftersom en talan om ogiltigförklaring av beslutet av den 30 juni 2017 kunde

tas upp till sakprövning inom den frist som föreskrivs i denna bestämmelse, efter det att beslutet av den 30 juni 2017 hade ersatt det omtvistade beslutet. En sådan talan skulle ha utgjort ett effektivt rättsmedel i den mening som avses i artikel 47 i stadgan. Kravet i tribunalens fasta praxis på att det fortfarande föreligger ett berättigat intresse av att få saken prövad strider inte heller mot artikel 263 FEUF.

36 Efter det att beslutet av den 30 juni 2017 ersatt det omtvistade beslutet är det inte längre möjligt att väcka talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet. En sådan talan saknar nämligen ändamål, eftersom det omtvistade beslutet har upphävts och dess eventuella skadliga verkningar hädanefter kan tillskrivas beslutet av den 30 juni 2017, mot vilket klaganden inte har väckt talan och som således har vunnit laga kraft. Även om det omtvistade beslutet skulle ogiltigförklaras, skulle således klagandens tillstånd fortfarande vara återkallat genom beslutet av den 30 juni 2017, vilket innebär att en sådan ogiltigförklaring inte kan medföra någon fördel för klaganden. Denna omständighet fråntar emellertid inte klaganden möjligheten enligt unionsrätten att väcka talan om skadestånd med anledning av återkallandet av tillståndet utan att först behöva väcka talan om ogiltigförklaring.

Domstolens bedömning

37 Det framgår av handlingarna i målet att klaganden, Nemea Bank, är ett kreditinstitut bildat enligt maltesisk rätt som är en ”mindre betydande enhet som står under tillsyn i en medlemsstat i euroområdet” i den mening som avses i SSM-förordningen. Den 23 mars 2017 antog ECB, på begäran av den nationella behöriga myndigheten, det vill säga MFSA, det omtvistade beslutet genom vilket ECB återkallade det tillstånd som beviljats Nemea Bank för att utöva verksamhet som kreditinstitut. Den 22 april 2017 ingav Nemea Bank, tillsammans med de övriga sökandena i första instans, en begäran till den administrativa omprövningsnämnden om administrativ omprövning av det omtvistade beslutet med stöd av artikel 24.5 i SSM-förordningen. Efter denna omprövning antog ECB beslutet av den 30 juni 2017, vilket upphävde och ersatte det omtvistade beslutet och vars innehåll är identiskt med detta.

38 Den 22 maj 2017, under det administrativa omprövningsförfarandet, väckte Nemea Bank och de övriga klagandena i första instans även talan vid tribunalen mot det omtvistade beslutet. De yrkade därvid ogiltigförklaring av detta beslut och ersättning för den skada som de påstod sig ha lidit till följd av detta beslut. De väckte emellertid inte talan mot beslutet av den 30 juni 2017 vid tribunalen i föreskriven form.

39 Tribunalen fann, i punkterna 41, 45, 47 och 52 i det överklagade beslutet, att artikel 24.7 i SSM-förordningen innebär en skyldighet för ECB att låta det beslut som antas efter den administrativa omprövningen ha retroaktiv verkan från den tidpunkt då det ursprungliga beslutet fick verkan och att den omständigheten att det ursprungliga beslutet ersätts av ett identiskt eller ändrat beslut medför att det definitivt försvinner från rättsordningen. Tribunalen slog fast att beslutet av den 30 juni 2017 hade upphävt och ersatt det omtvistade beslutet från och med den dag då det sistnämnda antogs, det vill säga den 23 mars 2017, vilket innebar att sökandena i första instans inte längre hade något berättigat intresse av att det omtvistade beslutet ogiltigförklarades. Tribunalen drog härav slutsatsen att deras talan om ogiltigförklaring hade förlorat sitt ändamål.

40 Det är riktigt, såsom tribunalen påpekade i punkt 35 i det överklagade beslutet, att det följer av fast rättspraxis att ett berättigat intresse av att få saken prövad, vad avser talans ändamål, ska föreligga när talan väcks med risk för att den annars avvisas. Saken i målet får inte ha förfallit innan

domstolsavgörandet meddelas, och en sökandes berättigade intresse av att få saken prövad måste också bestå fram till denna tidpunkt – vid äventyr av att det beslutas att det saknas anledning att döma i målet – vilket förutsätter att ett bifall till talan kan medföra en fördel för sökanden (dom av den 7 juni 2007, Wunenburger/kommissionen, C-362/05 P, EU:C:2007:322, punkt 42, och dom av den 21 januari 2021, Leino-Sandberg/parlamentet, C-761/18 P, EU:C:2021:52, punkt 32 och där angiven rättspraxis).

41 Domstolen har emellertid slagit fast att en sökandes berättigade intresse av att få saken prövad inte nödvändigtvis bortfaller av det skälet att rättsverkningarna av den rättsakt som sökanden för talan mot upphör under rättegången. En sökande kan nämligen ha ett intresse av att få fastställt att åtgärden är rättsstridig under den period då den var tillämplig och hade verkningar, eftersom ett sådant fastställande åtminstone kan ha betydelse som grund för en eventuell skadeståndstalan (dom av den 28 maj 2013, Abdulrahim/rådet och kommissionen, C-239/12 P, EU:C:2013:331, punkt 62, och dom av den 6 maj 2021, Bayer CropScience och Bayer/kommissionen, C-499/18 P, EU:C:2021:367, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

42 Det ska dessutom göras en konkret bedömning av huruvida en sökande fortfarande har ett berättigat intresse av att få saken prövad, varvid det bland annat ska tas hänsyn till konsekvenserna av den påstådda rättsstridigheten och arten av den skada som sökanden påstår sig ha lidit (dom av den 30 april 2020, Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych/kommissionen, C-560/18 P, EU:C:2020:330, punkt 41, och dom av den 7 september 2023, Versobank/ECB, C-803/21 P, EU:C:2023:630, punkt 160 och där angiven rättspraxis).

43 Det framgår visserligen av lydelsen i artikel 24.7 i SSM-förordningen att om ECB efter ett administrativt omprövningsförfarande finner att det inte finns anledning att ändra det beslut som är föremål för denna omprövning, ska den upphäva detta beslut och ersätta det med ett beslut med identiskt innehåll. Härav kan emellertid inte slutsatsen dras att ett sådant upphävande som följs av ett sådant ersättande har en retroaktiv verkan som är jämförbar med verkan av en unionsdomstols ogiltigförklaring av en rättsakt som antagits av en unionsinstitution.

44 Såsom framgår av domstolens praxis innebär nämligen ett upphävande av en rättsakt som antagits av en unionsinstitution inte ett erkännande av dess rättsstridighet och har endast verkan för framtiden (*ex nunc*), till skillnad från en dom om ogiltigförklaring som innebär att den ogiltigförklarade rättsakten retroaktivt avlägsnas från unionens rättsordning och aldrig ska anses ha existerat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 maj 2013, Abdulrahim/rådet och kommissionen, C-239/12 P, EU:C:2013:331, punkt 68). Den omständigheten att detta upphävande följdes av att den ursprungliga rättsakten ersattes med en ny kan inte ge den senare retroaktiv verkan.

45 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 72 i sitt förslag till avgörande följer det således av artikel 24.7 i SSM-förordningen att det ursprungliga beslutet inte retroaktivt avlägsnas från unionens rättsordning genom antagandet av det andra beslutet, som upphäver och ersätter det och vars innehåll är identiskt. Eftersom det ursprungliga beslutet innebar att tillståndet för ett kreditinstitut återkallades, fick det andra beslutet till följd att verkningarna av det ursprungliga beslutet förlängdes, utan att de verkningar som redan hade uppkommit genom detta beslut undanröjdes.

46 I förevarande fall var det, såsom klaganden med rätta har gjort gällande, det omtvistade beslutet som innebar att det tillstånd som klaganden beviljats att bedriva verksamhet som kreditinstitut återkallades. Det är således detta beslut som har fått de eventuella skadliga följder som klaganden har gjort gällande.

47 Eftersom begäran om omprövning av ett ursprungligt beslut i princip, i enlighet med artikel 24.8 i SSM-förordningen, saknade suspensiv verkan, fortsatte det omtvistade beslutet att ha verkan fram till den tidpunkt då beslutet av den 30 juni 2017 trädde i kraft, det vill säga när det delgavs klaganden. Det var således endast med verkan från och med denna delgivning som det sistnämnda beslutet upphävde och ersatte det omtvistade beslutet, vilket framgår av själva lydelsen av slutet i beslutet av den 30 juni 2017.

48 Tribunalen gjorde således en felaktig bedömning när den i punkterna 41, 42 och 47 i det överklagade beslutet konstaterade att beslutet av den 30 juni 2017 hade ersatt det omtvistade beslutet med retroaktiv verkan från och med den dag då sistnämnda beslut antogs.

49 Av det ovan anförda följer att tribunalen gjorde en felaktig rättstillämpning när den, i punkterna 53 och 55 i det överklagade beslutet, slog fast att det omtvistade beslutet hade ersatts med retroaktiv verkan och att ändamålet med talan om ogiltigförklaring av det beslutet hade förfallit.

50 Överklagandet ska följaktligen bifallas såvitt avser den första grunden och punkterna 1 och 3 i slutet i det överklagade beslutet ska upphävas, utan att det är nödvändigt att pröva den andra och den tredje grunden för överklagandet.

Den fjärde och den femte grunden

Parternas argument

51 Genom den fjärde och den femte grunden, vilka avser punkterna 56–63 i det överklagade beslutet och som ska prövas tillsammans, har klaganden gjort gällande att tribunalen, genom att slå fast att skadeståndsyrkandet inte kunde tas upp till sakprövning, inte beaktade ECB:s åsidosättande av klagandens rättigheter enligt artikel 41 i stadgan och artikel 340 FEUF avseende ersättning från unionen för skada som orsakats av institutionerna eller av deras anställda under tjänsteutövning. Tribunalen har således berövat klaganden dess rättigheter, trots den betydande skada som ECB och dess anställda har åsamkat klaganden. Tribunalen använde nämligen sitt beslut att inte pröva yrkandet om ogiltigförklaring som grund för sin bedömning av skadeståndsyrkandet, för att göra det möjligt för ECB att undgå ansvar för sina rättsakter.

52 Tribunalen gjorde dessutom en felaktig rättstillämpning genom att bortse från det samband som finns mellan grunden för yrkandet om ogiltigförklaring och grunden för skadeståndsyrkandet, eftersom skadeståndsyrkandet inte kan prövas utan hänsyn till grunden för yrkandet om ogiltigförklaring.

53 Tribunalens påstående i punkt 60 i det överklagade beslutet, att skadeståndsyrkandet är alltför abstrakt och inte innehåller några grunder eller argument eller någon sammanfattning av dessa, är dessutom felaktigt, eftersom yrkandet om ogiltigförklaring, som utgör grunden för skadeståndsyrkandet, innehåller alla dessa delar.

54 Klaganden har vidare hävdat att om tribunalen inte felaktigt hade beslutat att det inte längre fanns anledning att döma i saken avseende yrkandet om ogiltigförklaring och om den hade medgett att det fanns ett samband mellan detta yrkande och skadeståndsyrkandet, skulle den ha konstaterat att ett antal oegentligheter hade medfört att förfarandet för antagande av det omtvistade beslutet var behäftat med fel, vilka i sig räckte för att grunda sistnämnda yrkande. Klaganden har i detta avseende åberopat att Nemea Bank inte företräddes på ett effektivt sätt under detta förfarande, att det omtvistade beslutet är bristfälligt motiverat och att ECB agerat rättsstridigt under det administrativa omprövningsförfarandet avseende detta beslut vid den administrativa omprövningsnämnden.

55 Klaganden har vidare gjort gällande att ECB:s handlande, och i synnerhet återkallandet av det tillstånd som klaganden hade beviljats för att bedriva verksamhet som kreditinstitut, är den direkta orsaken till den skada som klaganden har lidit, vilket klaganden har visat. Skadebeloppet, som sökanden uppskattar till 100 miljoner euro, täcker emellertid varken Nemea Banks förlust av anseende, affärsrelationer och verksamhet eller minskade intäkter, utan endast bankens direkta värdeminskning på grund av ECB:s agerande.

56 Klaganden har även gjort gällande att tribunalen, när den kritiserade bristerna i ansökan i första instans, underlät att beakta den omständigheten att dessa berodde på att klaganden inte företräddes på ett effektivt sätt och inte hade tillgång till bevisningen, eftersom klaganden inte kunde förfoga över sina institutionella resurser och inte hade tillgång till ECB:s akt.

57 ECB och kommissionen har yrkat att överklagandet ska ogillas såvitt avser dessa två grunder.

Domstolens bedömning

58 Vad för det första gäller klagandens argument, som sammanfattas i punkterna 51-53 ovan, att tribunalen har fråntagit klaganden de rättigheter som följer av artiklarna 41 och 47 i stadgan samt artiklarna 263 och 340 FEUF, genom att använda sitt beslut att inte pröva yrkandet om ogiltigförklaring till stöd för sin bedömning av skadeståndsyrkandet och genom att inte beakta sambandet mellan dessa båda yrkanden, för att göra det möjligt för ECB att undgå ansvar för sina påstått skadebringande rättsakter, ska det påpekas att tribunalen, i punkterna 59–61 i det överklagade beslutet, hänvisade till relevant rättspraxis avseende villkoren för unionens utomobligatoriska skadeståndsansvar och det krav som följer av artikel 21 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, vilken är tillämplig på förfarandet vid tribunalen enligt artikel 53 första stycket i samma stadga, enligt vilken ansökan ska innehålla uppgifter om saken i målet, de grunder och argument som åberopas samt en kortfattad framställning av dessa grunder. Tribunalen gjorde därefter en riktig bedömning när den, i punkt 62 i det överklagade beslutet, konstaterade att sökandena i första instans inte hade styrkt vare sig att det förelåg ett sådant rättsstridigt agerande från ECB:s sida som skulle kunna leda till att unionen ådrog sig skadeståndsansvar eller att det fanns ett orsakssamband mellan den påstådda skadan och de verkningar som det omtvistade beslutet eventuellt skulle kunna ha haft.

59 Härav följer att grunden för ogillandet av det aktuella skadeståndsyrkandet inte är tribunalens beslut att inte pröva yrkandet om ogiltigförklaring, utan den omständigheten att skadeståndsyrkandet är bristfälligt.

60 Det framgår av domstolens fasta praxis att det ankommer på den part som gör gällande att unionen har ett utomobligatoriskt skadeståndsansvar att anföra övertygande bevisning avseende förekomsten och utsträckningen av den skada som parten åberopar och att styrka att det finns ett

tillräckligt direkt orsakssamband mellan den berörda institutionens handlande och den påstådda skadan (dom av den 3 maj 2018, EUIPO/European Dynamics Luxembourg m.fl., C-376/16 P, EU:C:2018:299, punkt 92 och där angiven rättspraxis).

61 I förevarande fall framgår det att ansökan i första instans inte uppfyllde de krav som uppställs i denna rättspraxis, eftersom den endast syftade till att ECB skulle förpliktas att ersätta sökandena i första instans med 10 miljoner euro, jämte ränta, för de skador som påstås ha orsakats av det omtvistade beslutet, ett belopp som dessa parter för övrigt i sin replik i första instans höjde till 100 miljoner euro. Det hade emellertid inte anförts något argument som preciserade orsakssambandet mellan ECB:s påstått rättsstridiga handlande och den åberopade skadan samt förekomsten av denna skada och det hade inte heller lagts fram några bevis i detta avseende.

62 Tribunalen gjorde således inte en felaktig rättstillämpning när den, i punkterna 62 och 63 i det överklagade beslutet, slog fast att det var uppenbart att skadeståndsyrkandet inte kunde tas upp till sakprövning på grund av dess brister.

63 Klaganden har för övrigt inte förklarat på vilket sätt tribunalens beslut fråntog klaganden dess rätt att begära ersättning för eventuell skada som orsakats av ECB. Klaganden behåller i princip rätten att inkomma med ett nytt skadeståndsyrkande för att avhjälpa de brister som tribunalen påpekade i det överklagade beslutet, på de villkor som föreskrivs i artikel 46 i stadgan för Europeiska unionens domstol, vilken är tillämplig på förfarandet vid tribunalen enligt artikel 53 första stycket i stadgan, enligt vilken talan mot unionen om utomobligatoriskt skadeståndsansvar preskriberas fem år efter den händelse som föranleder ansvarstalan. Preskriptionstiden avbryts bland annat genom talan vid domstolen.

64 Vad för det andra gäller klagandens argument, som det erinrats om i punkt 55 ovan, att ECB:s beteende var den direkta orsaken till Nemea Banks värdeminskning och att beloppet på 100 miljoner euro endast täckte en del av den skada som klaganden åsamkats, konstaterar domstolen att klaganden genom detta argument inte har gjort gällande att tribunalen gjort en felaktig rättstillämpning, utan endast upprepat de överväganden avseende de faktiska omständigheterna som anfördes inom ramen för talan i första instans.

65 Enligt fast rättspraxis framgår det av artikel 256.1 andra stycket FEUF och artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol att tribunalen är ensam behörig att dels fastställa de faktiska omständigheterna, utom då det av handlingarna i målet framgår att de fastställda omständigheterna är materiellt oriktiga, dels bedöma de faktiska omständigheterna. Av detta följer att bedömningen av de faktiska omständigheterna, med undantag för de fall då tribunalen har missuppfattat bevisningen, inte utgör en rättsfråga som ska prövas av domstolen (dom av den 11 januari 2024, Wizz Air Hungary/kommissionen, C-440/22 P, EU:C:2024:26, punkterna 57 och 58 samt där angiven rättspraxis).

66 Vad för det tredje gäller klagandens argument, som det erinrats om i punkt 56 i förevarande dom, att tribunalen, när den kritiserade bristerna i ansökan i första instans, underlät att beakta att dessa hade orsakats av att klaganden inte hade företrätts på ett effektivt sätt och inte hade haft tillgång till bevisningen, ska det påpekas att tribunalen, såsom framgår av punkt 62 i förevarande dom, gjorde en riktig bedömning när den konstaterade att det var uppenbart att skadeståndsyrkandet inte kunde tas upp till sakprövning på grund av att det var bristfälligt. Det framgår nämligen av ansökan i första instans att klaganden inte hade angett någon av de omständigheter som krävdes för att unionen skulle ådra sig utomobligatoriskt skadeståndsansvar och inte hade förklarat på vilket sätt den påstådda avsaknaden av tillgång till institutionella resurser och bevisning skulle ha

kunnat hindra bolaget från att på ett tillräckligt klart och precist sätt framföra sina argument avseende förekomsten av dessa omständigheter, särskilt med hänsyn till dels att bolaget företrädde av en advokat, dels att bolaget inte hade ingett någon ansökan om rättshjälp i detta hänseende.

67 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den fjärde och den femte grunden, eftersom det är uppenbart att de i vissa delar inte kan tas upp till sakprövning och i övriga delar inte kan leda till bifall för överklagandet.

68 Mot bakgrund av det ovan anförda ska punkterna 1 och 3 i slutet i det överklagade beslutet upphävas.

Talan vid tribunalen

69 Enligt artikel 61 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol kan domstolen, om den upphäver tribunalens avgörande, själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande.

70 Så är inte fallet i förevarande mål. Eftersom tribunalen slog fast att det inte längre fanns anledning att döma i målet utan att ha prövat huruvida yrkandet om ogiltigförklaring kunde tas upp till sakprövning och utan att ha prövat målet i sak, är målet inte färdigt för avgörande. Målet ska därför återförvisas till tribunalen för avgörande.

71 Klagandens yrkande om att målet ska återförvisas till tribunalen i en sammansättning bestående av andra domare än dem som bildade den avdelning som fattade det överklagade beslutet ska ogillas. I domstolens rättegångsregler föreskrivs nämligen inte någon möjlighet för domstolen att efter prövning av ett överklagande ge instruktioner till tribunalen om sammansättningen av den avdelning som ska tilldelas målet efter det att målet har återförvisats till tribunalen av domstolen. Det ankommer i förekommande fall på tribunalens ordförande att med tillämpning av artikel 192.1 i tribunalens rättegångsregler besluta huruvida målet eventuellt ska tilldelas en annan avdelning som sammanträder med samma antal domare.

Rättegångskostnader

72 Eftersom målet återförvisas till tribunalen ska frågan om rättegångskostnader avseende förevarande överklagande anstå.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

1) **Punkterna 1–3 i slutet i Europeiska unionens tribunals beslut av den 20 december 2021, Niemelä m.fl./ECB (T-321/17, EU:T:2021:942), upphävs.**

2) **Överklagandet ogillas i övrigt.**

3) **Målet återförvisas till Europeiska unionens tribunal för prövning av Nemea Bank plc:s yrkande om ogiltigförklaring.**

4) **Frågan om rättegångskostnader anstår.**

Underskrifter